

Geneze nó:

To najpodstatnejší:

v genezi nó pozorujeme buddhistický a šintóický prvek:

buddh.: na záver Novoročných sviatkov (*Ošógacu*) se predvádely scénky upokojovania a vyhánenia démonov. Na zpodobnenie **démonov** najímaly herce opičích her *sarugaku*, takže **mnich byl ten, kdo sehrával úlohu upokojovania a vyhánenia démonov**.

šintó: zpodobnenie dobropréjného **šintóického božstva** je základem hry *Okina*, ktorá byla základem nóových vystoupení a dodnes se predvádí na nejoficiálnějších príležitostech.

Podrobně:

I, vypravěčství

mósó biwa

„loutna slepých mnichů-vypravěčů“ přežila až dodnes hlavně ve vypravěčské verzi Příběhu rodu Taira (*Heike monogatari*), klasického vojenského eposu z 13. století

II, dramatické útvary

66 „monomane“

dramatické útvary za korunního prince Šótoku (po r. 600)

III, maska

GIGAKU 伎楽 – FOTO masky v: Gigaku

pravděpodobně zavedl v Japonsku masku v scénickém vysoupení. *Gigaku* je tanec v masce, bez slov, len za sprievodu píšťal a bicích nástrojov. Korunný princ Šótoku ho uviedol a stal sa tancom buddhistických obradov vo veľkých kláštoroch. Od 13. století však *gigaku* upadá.

IV, TANEC

– **dôležitá súčasť divadla**

1. odori (z toho ďalšie formy: *bon-o.*, *awa-o.*, *Nihon bujó*, okinawský *kumi udui*)
2. mai (*Bugaku*, *Kjó-no mai*).
3. kagura (lví tanec *šišimai*) a s ním súvisící hra *Okina*

BUGAKU FOTO v: bugaku

Patria k typu mai

Tvoría súčasť gagaku = tanečné skladby (bugaku) + inštrumentálne skladby kangen.

Manzairaku (6 min

<https://www.youtube.com/watch?v=a8EsLqs-T6g>

je tanečná skladba čínskeho pôvodu. Manzai znamená „myriadu liet“, a preto je to sviatočná skladba pre šťastie – dobroprajná (*medetai*) sila slova. Témou skladby je povest' o tchangskej cisárovnej Wu C'chien (ca po r. 600), ktorá mala papagája (papouška), ktorý vraj spieval práve dobroprajnú frázu “myriadu liet” – po sinojaponsky „manzai“, a táto skladba napodobňuje spev tohoto cisárskeho papagája.

Bugaku majú charakter pantomímy za sprievodu inštrumentálnej hudby.

-Inštrumentálna skladba kangen - ETENRAKU

<http://www.youtube.com/watch?v=bm8XpWidUac&feature=related>

Gagaku slúžilo ako oficiálne predstavenia na dvore, v kláštorech (buddh.) a svätyniach (šintó).

Dnešné predstavenia v Cisárskom paláci

KAGURA

Účelom je rituálna očista (*kijome, harai*) a upokojuvanie duchov (*činkon*). Historickým základom sú tance s jednotlivými *torimono* = rituálny objekt, ktorý sa drží v ruke – vetvička *sakaki, gohei*, luk, meč apod. Existovala

-palácová mikagura

-medzi ľuďom sa rozvíjali rozličné formy, napr. šiši-kagura (s levou hlavou šišgašira)

Škála predstavení siaha od posvätných cez zábavné až po umelecké a má po celom Japonsku rozmanité formy.

Dobroprajné tance „šišimai“ (leví tanec) sa predvádzajú hlavne pri príležitosti Novoročných sviatkov (Ošógacu) vo forme koledovania od domu k domu.

Rituálna šintóická kagura má v centrálnej oblasti ostrova Kjúšú svojráznu formu niekoľko dní trvajúcich epických vystúpení („Nagano Iwato kagura“) spodobňujúcich mýty zaznamenané v najstaršej kronike Kodžiki (r. 712 n. l.).

-bohyna Uzume začala nahá divoko tancovať a rozveseľovať sklúčené božstvá, ktoré sa začali baviť a smiať. Hlasy baviacich sa božstiev vyprovokovali bohyňu Slnka, aby vykukla von, čo sa to deje. Takto ju vylákali z jaskyne a zachránili svet, a tanec bohyne Uzume je rituálnym precedensom toho, že **tanec je dobrý a žiadúci aj z hľadiska náboženského**. Tento jeho prvok je markantný pri počiatkoch drámy nó, hlavne v jej archaickom kuse „Okina“ (Starec) a v nóových hrách o božstvách.

V, STŘEDOVĚKÉ SCÉNICKÉ ÚTVARY

OKINA („Stařec“)

šintóického pôvodu – postavou je dobroprajné božstvo v podobe starce zachovalo se v nóové tradici jako archaická hra předváděna na nejoficiálnějších příležitostech

Maska okiny má pohyblivou sanici (sl. sánku), na rozdíl od nóové masky

SANGAKU („rozmanité hry“)

původně čínská artistická vystoupení od 8. století. Těm, která měla komický charakter, se začalo říkat pozměněným názvem **sarugaku** („opičí hry“), což byla praforma, z které se vyvinuly **kjógen** a (vážnější) **nó**. Drama nó se až do 19. století označovalo i jako „sarugaku“.

DENGAKU

piesňovo-tanečné prejavy sprevádzajúce ryžové poľnohospodárstvo OBR

Okolo r. 1300 (koniec kamakury) vzniklo dengaku-nó, ktoré malo dramatickú zložku a predčilo aj sarugaku (chváli ho i Zeami) - ale napokon sarugaku získalo vrch a dengakunó zaniklo.

IMAJÓ

<http://www.youtube.com/watch?v=zEHjtt19URc&feature=related>

http://www.youtube.com/watch?v=su5nbBbb_-Q&feature=related

http://www.youtube.com/watch?v=jRrNj20_jok&feature=related

predvädéli je tanečnice ŠIRABJÓŠI

<http://www.youtube.com/watch?v=ZdgtwTS-vIwE&feature=related>

ENNEN

predvädzali mnísi a kláštorní chovanci (čigo) v kláštore apod. Absorboval prvky všetkých možných oblúbených stredovekých foriem ako *širabjóši*, *šišimai*, a obsahovali aj slovné súboje a scény a iné **polodramatické prvky, ktoré ho spájali so sarugakunó**.

FURJÚ

termín označuje celú širokú škálu rozličných tanečno-spevných vystúpení ako bon-odori (o svátku zemrelých - *Obon* koncom léta), šiši-mai (lví tanec – hlavne o Novoročných svätých *Ošógacu*).

KUSEMAI

byla tanečne dramatická vystoupení. Kannami je aplikoval ve svých hrách a tak zůstali v nó ve formě tanečního šódanu *kuse* - např. *kuse* v *Acumorim*)